

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 141/08-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. G. O., M., zastúpeného advokátkou JUDr. R. F., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 40, čl. 41 ods. 1, 3 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 2 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 5, čl. 9 ods. 3, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 18 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Krajského súdu v Trnave v konaní sp. zn. 9 CoP 77/2006 a jeho rozsudkom zo 6. februára 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. G. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2007 doručená sťažnosť Ing. G. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 15 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 40, čl. 41 ods. 1, 3 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 2 ods. 1, čl. 6 ods. 1

a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 5, čl. 9 ods. 3, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 18 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej len „dohovor o právach dieťaťa“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 9 CoP 77/2006 a jeho rozsudkom zo 6. februára 2007 (ďalej aj „namietaný rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“).

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoP 77/2006 a jeho rozsudkom zo 6. februára 2007 s tým, aby bol tento rozsudok zrušený a vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznať náhradu škody v sume „3.000,- Sk mesačne od mesiaca november 2006 až do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu SR“. Žiada tiež odložiť vykonateľnosť namietaného rozsudku a náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou.

Zo sťažnosti a z písomností k nej pripojených vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Šaľa sp. zn. 5 C 139/2002 z 22. októbra 2002 bolo rozvedené manželstvo sťažovateľa a J. O. a maloleté deti z tohto manželstva boli na čas po rozvoде zverené do výchovy matky. Sťažovateľovi bola určená vyživovacia povinnosť k maloletým deťom v sume 11 000 Sk mesačne.

Dňa 25. júna 2003 sťažovateľ podal návrh na úpravu výživného na maloleté deti z dôvodu zmeny pomerov v zmysle § 163 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 26 a § 78 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“).

Po vykonaní rozsiahleho dokazovania Okresný súd Galanta [ďalej len „okresný súd“ (v zmysle zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov, práv a povinností z osobitných vzťahov sudcu k štátu prešli

od 1. januára 2005 z bývalého Okresného súdu Šaľa, na ktorom pôvodne podal sťažovateľ žalobu, na okresný súd, pozn.)] rozhodol rozsudkom sp. zn. SA-7 PaNC/152/2003 z 31. októbra 2006 tak, že zmenil rozsudok Okresného súdu Šaľa sp. zn. 5 C 139/2002 z 22. októbra 2002 v časti o výžive maloletých detí takto: „*Výživné u maloletého M. sa znižuje zo sumy 5.000,- Sk na sumu 4.000,- Sk mesačne a u maloletej J. a D. zo sumy 3.000,- Sk na sumu 2.000,- Sk mesačne na každé dieťa počnúc dňom 1. 11. 2006*“.

Rozsudok okresného súdu matka maloletých detí napadla odvolaním, namietajúc najmä neprehľadnosť podnikateľských aktivít sťažovateľa, ako aj jeho výdavky v rámci podnikania, ktoré podľa jej názoru nebolo nevyhnutné vynaložiť. Krajský súd rozhodol o predmetnom odvolaní bez nariadenia pojednávania [§ 214 ods. 2 písm. g) OSP] tak, že mu v celom rozsahu vyhovel a v súlade s § 220 OSP rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrh na začatie konania zamietol.

Svoje rozhodnutie odôvodnil krajský súd tým, že „*došlo k zmene pomerov na strane otca maloletých detí, keď tomuto pribudla vyživovacia povinnosť k maloletej G. O., podľa daňových priznaní sa dostal vo svojom podnikaní do straty. Súd prvého stupňa sa však nezaoberal dôsledne pomermi na strane maloletých detí. Prechádzajúce rozhodnutie o úprave výšky výživného na maloleté deti bolo určené v čase, keď príjem otca maloletých detí bol asi 34.000,- Sk mesačne a matka bola nezamestnaná. Od toho času došlo k zmene pomerov i na strane maloletých detí, čím matke pribudli ďalšie výdavky na tieto maloleté deti spojené s cestovným, stravným, nákupom učebníc a pod. Z okolností skúmaného prípadu možno uzatvoriť, že podstatná zmena pomerov nastala na strane maloletých detí. Je pravdou, že došlo k zmene pomerov i na strane otca maloletých detí ako povinného najmä tým, že mu pribudla ďalšia vyživovacia povinnosť. Posudzujúc pomery na strane maloletých detí a na strane otca maloletých detí ako povinného a posudzujúc i závažnosť zmeny týchto pomerov od posledného rozhodnutia súdu vo veci určenia výšky výživného odvolací súd dospel k záveru, že v tomto prípade nie sú dôvody na zníženie výšky výživného na maloleté deti*“.

Podľa sťažovateľa namietaný rozsudok vzhľadom na citované odôvodnenie možno považovať „s prihliadnutím na všetky okolnosti za nepreskúmateľné. Odôvodneniu uvedeného rozsudku súdu druhého stupňa, ak aj jeho výroku vo veci samej, možno vytýkať predovšetkým nedostatočné skúmanie všetkých vo veci vykonaných dôkazov vo vzájomných súvislostiach, ako aj neunesenie dôkazného bremena (...). Krajský súd vôbec nebral zreteľ na skutočnosť, že nie je v možnostiach a schopnostiach povinného mesačne platiť výživné vo výške 11.000,- Sk, nakoľko jeho mesačný príjem túto čiastku nijakým spôsobom neprevyšuje, dokonca je možno nižší. Platí síce základná zásada v zmysle ust. § 62 ods. 5 Zákona o rodine, že výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov, avšak tento princíp nemožno aplikovať absolútne a výlučne, bez reálneho zhodnotenia relevantných skutočností. Rovnako ako maloleté deti aj povinný má právo na život, odňatím toho základného práva rozhodnutím súdu, ktorým bola určená vyživovacia povinnosť presahujúce jeho reálne zárobkové možnosti a schopnosti. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí nereflektoval ani zásadu, podľa ktorej sú obaja rodičia povinní podieľať sa na výchove a výžive svojich detí“.

Namietané porušenie práv spočíva podľa sťažovateľa v tom, aké následky na jeho súkromný život a rodinný život, ako aj na život a zdravie vôbec má namietaný rozsudok. V súvislosti s tým sťažovateľ tvrdí, že nie je v jeho možnostiach ani schopnostiach prispievať na výživu svojich troch maloletých detí sumou 11 000 Sk mesačne.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci

samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov, prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd.

Ústavný súd konštatuje, že predmetom sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľa postupom krajského súdu a jeho rozsudkom (sp. zn. 9 CoP 77/2006 zo 6. februára 2007), ktorým na základe odvolania matky maloletých detí proti rozsudku okresného súdu sp. zn. SA-7 PaNC/152/2003 z 31. októbra 2006 zmenil napadnutý

prvostupňový rozsudok tak, že návrh sťažovateľa na zníženie výživného zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Krajský súd mal spôsobiť namietané porušenie označených práv sťažovateľa najmä tým, že:

- jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné,
- nedostatočne skúmal všetky vo veci vykonané dôkazy,
- nebral zreteľ na skutočnosť, že nie je v možnostiach a schopnostiach sťažovateľa platiť výživné v určenej výške,
- nereflektoval vo svojom rozhodnutí zásadu, že obaja rodičia sú povinní podieľať sa na výchove a výžive svojich detí.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas s hodnotením vykonaného dokazovania a právnymi názormi krajského súdu, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v predmetnej právnej veci.

Ústavný súd k tvrdeniu sťažovateľa o porušení označených práv považuje za právne relevantné citovať z namietaného rozhodnutia (jeho odôvodnenia), v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Základnými pravidlami, ktorými sa pri určovaní výšky výživného riadi súd, sú jednak odôvodnené potreby oprávneného, jednak schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného.

Na strane oprávneného súd skúma jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinnosti podľa druhu vyživovacej povinnosti. Oprávnené potreby nezahŕňajú len stravovanie, ale sú dané širšie: potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi. Závisia najmä od veku, zdravotného stavu, schopnosť žiť sa sám, schopnosti starať sa o seba a podobne. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, napríklad tie, ktoré súvisia so zdravotným stavom oprávneného alebo s rekreačnými pobytmi dieťaťa a podobne. Súd na ne musí prihliadnuť pri určovaní bežného výživného. Zároveň musí skúmať i možnosti, schopnosti a majetkové pomery oprávneného, teda či existuje stav odkázanosti na výživu.

Na strane povinného súd prihliada najmä na jeho schopnosti, teda na faktické príjmy, ktoré dosahuje v čase súdneho konania. Prihliada však aj na potencionalne príjmy, teda nielen to, čo povinný skutočne zarobí, ale aj to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti, situáciu na trhu práce a pod. Skúma taktiež majetkové pomery, ktoré posudzuje komplexne, okruh osôb, ktorým je povinný poskytoval výživné, ako aj počet, druh, výšku a dôvodnosť iných vyživovacích povinností povinného, zárobkové možnosti podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania, ak sa preukáže, že sa povinný vzdal bez vážneho dôvodu výhodnejšieho zamestnania alebo zárobku. Rovnako súd posudzuje, ak sa povinný vzdá bez vážneho dôvodu majetkového prospechu, alebo ak povinný na seba berie neprimerané majetkové riziká.

Dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh (§ 78 ods. 1 z. č. 36/2005 Z. z.) .

Hmotno-právnou podmienkou, aby súd mohol o veci opakovane rozhodovať, je zmena pomerov. Je potrebné prihliadnuť ku všetkým okolnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného. Dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti môžu byť len vtedy, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov, v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia rozsudku. Zmena pomerov môže byť odôvodnená buď subjektívne - okolnosťami

na strane povinného, okolnosťami na strane oprávneného; alebo objektívne - vývojom životných nákladov.

Výživné súd určí podľa stavu zisteného v čase vydania rozhodnutia. Pri rozhodovaní o zmene výživného treba porovnať okolnosti dôležité pre určenie výživného tak v čase skoršieho rozhodnutia, ako aj v čase nového rozhodnutia. Predpokladom zmeny právoplatného rozhodnutia o výživnom je iba závažnejšia zmena pomerov. Toto je základná hmotno-právna podmienka pre rozhodovania o zvýšení výživného, resp. znížení výživného.

Zmenou pomerov v zmysle § 78 ods. 1 sa rozumie výrazná zmena tých okolností, ktoré boli predpokladom predchádzajúceho rozhodnutia súdu o výživnom, či už ide o zmenu okolností na strane oprávneného, alebo na strane povinného. Pôjde napríklad o také zvýšenie alebo zníženie zárobku, či iných príjmov, prípadne ostatného majetku, ktoré ovplyvní celkovú situáciu povinného, a to nielen na krátky čas. Takou zmenou pomerov môže byť vyšší vek dieťaťa, rozšírenie alebo zúženie vyživovacej povinnosti povinného a pod.

Pri posudzovaní, či došlo k zmene pomerov podľa § 78 ods. 1, súd musí vždy prihliadať na vývoj životných nákladov s poukazom na ustanovenie § 78 ods. 3 Zákona o rodine za celé obdobie, ktoré uplynulo od vydania rozhodnutia o určení výživného, ktoré sa navrhuje zmeniť, alebo o zmene ktorého súd začal konať bez návrhu. Po jednoznačnom preukázaní záveru, že došlo k zmene pomerov či už na strane oprávneného alebo povinného, v dôsledku toho treba zmeniť aj výšku výživného, súd môže posúdiť predpoklady na zmenu právoplatného rozsudku o výživnom a výšku výživného upraviť.

V preskúmanom prípade súd prvého stupňa zistil, že došlo k zmene na strane otca maloletých detí, keď tomuto pribudla vyživovacia povinnosť k maloletej G. O., podľa daňových priznaní sa dostal vo svojom podnikaní do straty. Súd prvého stupňa sa však nezaoberal dôsledne pomermi na strane maloletých detí.

Predchádzajúce rozhodnutie o úprave výšky výživného na maloleté deti bolo uskutočnené rozsudkom Okresného súdu Šaľa zo dňa 22. 10. 2002. V tom čase mal otec príjem asi 34.000,- Sk mesačne a matka bola nezamestnaná. Od tohto času došlo k podstatnej zmene pomerov i na strane maloletých detí. Maloletý M. navštevuje strednú školu - gymnázium. Maloleté deti J. a D. od 1. 09. 2006 začali navštevovať strednú školu. Maloletá J. navštevuje Gymnázium v N. a maloletý D. začal navštevovať Strednú

elektrotechnickú priemyslovku v Š. Týmto matke pribudli ďalšie výdavky na tieto maloleté deti spojené s cestovným, stravným, nákupom učebníc a podobne.

Ako bolo uvedené vyššie, hmotno-právnou podmienkou pre to, aby súd mohol rozhodovať o znížení alebo zvýšení výživného, je podstatná zmena pomerov. Z okolností skúmaného prípadu možno uzatvoriť, že podstatná zmena pomerov nastala na strane maloletých detí. Je pravdou, že došlo k zmene pomerov i na strane otca maloletých detí, najmä tým, že mu pribudla ďalšia vyživovacia povinnosť.

Posudzujúc pomery na strane maloletých detí i na strane otca maloletých detí ako povinného a posudzujúc i závažnosť zmeny týchto pomerov od posledného rozhodnutia súdu vo veci určenia výšky výživného odvolací súd dospel k záveru, že v tomto prípade nie sú dôvody na zníženie výšky výživného na maloleté deti. “

Ústavný súd konštatuje, že argumentácia sťažovateľa týkajúca sa odôvodnenia jeho tvrdení o pochybeniach krajského súdu, ktoré mali spôsobiť porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uvedená v sťažnosti, je totožná s argumentáciou prezentovanou sťažovateľom v jeho vyjadrení k odvolaniu matky proti prvostupňovému rozsudku z 11. januára 2007.

Ústavný súd vychádzajúc z obsahu odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorým reagoval na jednotlivé body argumentácie sťažovateľa uvedené v jeho uvedenom vyjadrení, konštatuje, že krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil dostačujúcim spôsobom, jeho odôvodnenie je zrozumiteľné a reagovalo na námietky sťažovateľa. Postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru nemožno považovať za svojvoľný alebo za zjavne arbitrárny.

Ústavný súd preto zastáva názor, že namietaný rozsudok krajského súdu spĺňa kritériá zákonného rozhodnutia, pričom je aj náležite odôvodnený. Ústavný súd si neosvojil argumentáciu sťažovateľa o porušení označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu, pretože skutočnosť, že krajský súd nerozhodol v súlade s predstavami a očakávaniami sťažovateľa, ešte neznamená, že došlo aj k porušeniu uvedených práv. Je nepochybné, že odvolací súd vzal do úvahy argumenty oboch účastníkov konania uplatnených nielen

v rámci prvostupňového konania, ale aj v rámci odvolacieho konania, ako aj ďalšie dôkazy, ktoré následne vyhodnotil a svoj právny názor vyjadril v rozsudku sp. zn. 9 CoP 77/2006 zo 6. februára 2007.

Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ako už bolo uvedené, môže zasiahnuť jedine v prípade, ak sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne a zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd však takéto pochybenia zo strany krajského súdu nezistil, keďže jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj legitímne.

Treba ešte zdôrazniť, že úloha ústavného súdu v danom prípade nespočívala v skúmaní procesu hodnotenia dôkazov, ktoré súd hodnotí podľa svojej úvahy pri splnení ďalších zákonných podmienok uvedených v § 132 OSP, ani v skúmaní myšlienkových pochodov konkrétneho sudcu konajúceho v danej veci. Úloha ústavného súdu spočívala v posúdení zlučiteľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu s označenými článkami ústavy, dohovoru a dohovoru o právach dieťaťa. V danom prípade ústavný súd nezistil zo strany krajského súdu takú interpretáciu a aplikáciu príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov ani iné procesné vady, ktoré by závažným spôsobom mohli ovplyvniť proces dokazovania, a tým aj verdikt tohto súdu.

Ústavný súd sa preto nemohol stotožniť s tvrdením sťažovateľa, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nemá dostatočné odôvodnenie a je nepreskúmateľné, naopak zastáva názor, že z predmetného rozhodnutia je zrejmé, ktoré dôkazy mal krajský súd za preukázané a ako sa ich hodnotenie premietlo do jeho právnych záverov. V danej veci išlo o zmenu právneho názoru súdu druhého stupňa na skutkový stav, ako ho zistil súd prvého stupňa, čo je postup, ktorý Občiansky súdny poriadok nevyklučuje.

S prihliadnutím na spôsob a rozsah odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil také účinky, ktoré by signalizovali príčinnú súvislosť s namietaným porušením

označených práv, a preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už na predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Nad rámec uvedeného treba pripomenúť, že platná právna úprava pamätá na situácie, že je potrebné opätovne rozhodnúť o zmene súdneho rozhodnutia o výživnom. Podľa § 163 ods. 3 OSP a podľa § 78 zákona o rodine má ktorákolvek zo zúčastnených strán právo podať nový procesný návrh na zmenu rozhodnutia o výživnom za predpokladu, že dôjde k zmene pomerov. Takéto konanie môže súd začať aj bez návrhu. Všeobecný súd bude môcť v prípade nového konania posúdiť aktuálny stav a porovnať ho so stavom predchádzajúcim, zatiaľ čo ústavný súd sa na základe sťažnosti podľa čl. 127 ústavy môže zaoberať namietaným rozsudkom (aj to iba pokiaľ ide o okolnosti majúce ústavnoprávny rozmer) bez možnosti zohľadniť následný vývoj vo veci (§ 55 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd v nadväznosti na to zistil, že sťažovateľ súčasne s podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy podal aj nový návrh na zmenu rozhodnutia o výživnom, avšak okresný súd tento návrh rozsudkom z 1. októbra 2007 zamietol. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 4. decembra 2007, pretože sťažovateľ nevyužil možnosť podať proti nemu odvolanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 15 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 40 a čl. 41 ods. 1, 3 a 4 ústavy, práv podľa čl. 2 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru a práv podľa čl. 5, čl. 9 ods. 3, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 18 ods. 1 a 2 dohovoru o právach dieťaťa

Podľa čl. 15 ods. 1 prvej vety ústavy má každý právo na život.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 40 prvej vety ústavy má každý právo na ochranu zdravia.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 3 majú deti narodené v manželstve i mimo neho rovnaké práva.

Podľa čl. 41 ods. 4 prvej vety ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.

Podľa čl. 2 ods. 1 dohovoru právo každého na život je chránené zákonom.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru má každý právo na rešpektovanie svojho súkromného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 5 dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto dohovoru, sa zaručujú rešpektovať zodpovednosť, práva a povinnosti rodičov.

Podľa čl. 9 ods. 3 dohovoru o právach dieťaťa uvedené štáty musia rešpektovať právo dieťaťa, ktoré je oddelené od jedného alebo oboch rodičov, udržiavať pravidelne osobný kontakt s oboma rodičmi.

Podľa čl. 12 ods. 1 dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Podľa čl. 12 ods. 2 dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu,

pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

Podľa čl. 18 ods. 1 prvej vety dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.

Podľa čl. 18 ods. 2 dohovoru o právach dieťaťa za účelom zaručenia a podpory práv ustanovených týmto dohovorom poskytujú štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, rodičom a zákonným zástupcom potrebnú pomoc pri plnení ich úlohy výchovy detí a zabezpečujú rozvoj inštitúcií, zariadení a služieb starostlivosti o deti.

Z obsahu sťažnosti nie je zrejmé, na čom sa má zakladať porušenie sťažovateľom v petite označených práv, keďže samotná sťažnosť sa obmedzuje iba na tvrdenie, že *„Uvedené porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa spočívajú v tom, aké následky na jeho súkromný život a rodinný život, ako aj na život a zdravie vôbec má právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Trnave“*. Žiadnu ďalšiu konkretizáciu práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, sťažnosť neobsahuje.

Argumentácia sťažovateľa sa teda zúžila iba na samotné konštatovanie o porušení jeho označených práv bez zdôvodnenia, v čom má mať podľa neho toto porušenie pôvod. Výhrady sťažovateľa voči namietanému rozsudku sú teda natoľko všeobecné, že im nemožno oponovať konkrétnymi argumentmi.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, ktoré základné práva alebo slobody

sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, pričom je potrebné ich konkretizovať nielen právne označením článkov ústavy alebo inej medzinárodnej zmluvy, ale aj skutkovo.

Pretože sťažovateľ okrem strohého konštatovania o nepochybnom porušení jeho práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 CoP 77/2006 zo 6. februára 2007 a citácie článkov ústavy, dohovoru a dohovoru o právach dieťaťa ničím neodôvodnil namietané porušenie svojich označených práv, nepreukázal existenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv. Už z tohto samotného faktu možno vyvodiť záver o zjavnej neopodstatnenosti jeho sťažnosti aj v tejto časti.

Podľa ústavného súdu má nedostatok odôvodnenia významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu.

Nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu o individuálnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy je vznesenie relevantných námietok zo strany sťažovateľa spočívajúcich v uvedení skutočností svedčiacich o porušení jeho základných práv alebo slobôd rozhodnutím, opatrením, procesným postupom, príp. inou aktivitou alebo nečinnosťou konkrétneho orgánu verejnej moci (v danej veci všeobecného súdu). Vznesenie takýchto námietok zo sťažnosti nevyplýva.

Subjektívny názor sťažovateľa o porušení jeho práv nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich namietanému porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie

Sťažnosť, ktorá bola doručená ústavnému súdu, neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (návrhu na zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, vydanie dočasného opatrenia a priznania trov právneho zastúpenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2008